

24-5-1936

ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΓΟΤΘΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΝ

Κατὰ τὰς πρώτας μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδας παρετηρήθη μεγάλη κίνησις τῶν βορείων λαῶν τῆς Εὐρώπης. Ποῖον τὸ πραγματικὸν ἐκαστήριον καὶ ποῖα ἡ ἀφορμὴ τῆς κινήσεως ταύτης δὲν εἶναι ἔπι κριθεῖται. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων ἐπὶ τῶν Ἀντωνίνων, τὰ Γερμανικὰ φύλα ἤρχισαν νὰ ἐκπύθωνται κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ πρὸς τὸν Ρῆνον καὶ πρὸς τὸν Ἰστρον. Οἱ Γότθοι, ἐκδιωθέντες ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν χώρας καὶ ἀναμιχθέντες μετ' ἄλλων Γερμανικῶν φύλων ἐσπείρισαν κατ' ἀρχὰς κατὰ τῆς Δανίας. (1) Ἡ κατὰ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐπίθεσις ἐπέφερε τὸ προανάκρουσμα ἀδακάλων ἐπιδρομῶν πρὸς ὅποιαν ἐπέκρουσε νὰ ὑποστῶσιν ἐπὶ δόλοκρον ἑκατονταετηρίδα οἱ ἀνατολικαὶ ἐπαρχίαι τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κομμόδου (192 μ. Χ.) ἀναξίον διαδόχου Ἀντωνίνου τοῦ Φιλοσόφου, διάφοροι μνηστήρες ἤρριζον περὶ τῆς ἀρχῆς, ἐκ τῶν ὁποίων τέλος ὑπερίσχυεν ὁ Σεπτίμιος Σεβήρος. Ἀλλ' εἰς τῶν ἀνταγόνων αὐτοῦ ὁ Πισκηνίος Νίγρος, ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ἐν Συρία κατόρθωσε νὰ προσοικειωθῇ τὴν Θράκην, Μακεδονίαν καὶ κυρίως Ἑλλάδα. Ἀλλὰ ὁ Σεβήρος ὑπερισχύσας αὐτοῦ καὶ γενόμενος κέρως τοῦ Βυζαντίου, τὸ ὅποιον συνέκρατε μετὰ τοῦ Πισκηνίου, ἀφ' οὗ ἐθανάτωσε τοὺς στρατοὺς καὶ πάντας τοὺς ἀξιωματούχους, κατέλυσε καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς πόλεως. Ἐπὶ πλέον κατέστρεψε τὰ τεῖχη αὐτοῦ καὶ ἐδήμιωσε τὴν περιουσίαν τῶν πολιτῶν, χάριτας αὐτῇ εἰς τοὺς Περινθίους. Καὶ ἀνέκτησε μὲν τὸ Βυζάντιον τὸ ἀρχαῖον ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως, ὅχι δὲ καὶ τὴν προτίραν αὐτῆς δύναμιν, μέχρις οὗ μετὰ 100 περίπου ἔτη ἀργότερον ἄλλος ἀντοκράτωρ ὁ Κωνσταντῖνος ἴδρυσεν ἐπὶ τῶν ἑσραίων αὐτῆς τὴν δριμύνην αὐτοῦ πόλιν, ἣς ἐπέκρουσε νὰ ἀποβῇ ἡ πρωτεύουσα τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἀ ὑπδρομαὶ αὐτὰν τῶν βαρβάρων λαῶν, συμπέσασσι μὲ τὴν παρρημίαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους κατ' ἐπανάληψιν καταλήθησαν τὰ Θρακικὰ Ἰδιάρη.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Φιλίππου τοῦ Ἀραβοῦ (244—249 μ. Χ.) οἱ Γότθοι ἐπέδραμον τὴν Ἑλληνικὴν Χερσονήσον, ἐλοβαλόντες σχεδὸν ἀκωλύτως διὰ τῆς Δακίας. Διαβάντες τὸν Ἰστρον καὶ ἐπιλατίσαντες τὴν Μοισίαν καὶ Θράκην ἐφθυσαν μέχρι τῆς Μαρμαρικῆς πόλεως, (2) πρωτεύουσις τῆς Κάτω Μοισίας. Μετὰ μακροῦ χρόνου τῆς Μαρμαρικῆς πόλεως πωλεστικὴν ὑπὸ τῶν Γότθων, οἱ κίττοι καὶ τῆς κατόρθωσαν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων νὰ ἐπιτύχουσι τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν, καθ' ὅσον ὁ ἐπὶ τοῦ Φιλίππου ἀποσταλθεὶς στρατὸς εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνεύουσις πόλεως, οὐδὲν ἔπραξεν ἐπὶ αὐτῆς. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἔγγεται διὰ δι' ἀνάδρουν προδοσίας ἐξήτησε τὴν σωτηρίαν του.

Οἱ Γότθοι τότε ἐπωφελοῦμενοι ἐν τῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς γενικῆς ἀναρχίας, ἡ ὁποία ἐπαράγει κατὰ τὰ πρώτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Δεκίου, διαδόχου τοῦ Φιλίππου, ἐπανάλαβεν τὰς ἱστρηκὰς αὐτῶν ἐπιδρομὰς, καὶ διαιρεθέντες εἰς δύο μεγάλας ὁμάδας, κατεπλημμύρισαν τὰς πεδιάδας τῆς Μοισίας καὶ Θράκης. Τὸ κύριον αὐτῶν σωμα ἀποτελούμενον ἐξ 70.000 Γερμανῶν καὶ Σαρματιῶν εἶχε προέλθει μέχρι τῆς Νικοπόλεως ἐν Μοισίᾳ. Ἐπελθεὶν κατ' αὐτῶν ὁ Δέκιος μετ' ἀσκητῆς δυνάμεως κατόρθωσε νὰ ἀναγκάσῃ τὴν προέλασιν αὐτῶν. Ἀλλὰ καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Δέκιος ἀνασχολεῖτο ἐν Μοισίᾳ, οἱ Γότθοι κατόρθωσαν νὰ διαβῶσι τὸν Αἰμον καὶ νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς Θράκης.

Περὶ τὴν Φιλιαποπόλιν συνεκρούσθησαν οἱ δύο στρατοὶ. Ἀλλ' ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἠττήθησαν οἱ Ρωμαῖοι, οἱ δὲ Γότθοι ἐξ ἐφόδου ἐκρίβησαν τὴν Φιλιαποπόλιν. Ἄν κιστεῖνομεν τοὺς χρονογράφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περὶ τοὺς 100.000 Γότθων ἀπολέσθησαν κατὰ τὴν ἀίωσιν τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Δέκιος προδοθεὶς ἐπὶ τῶν στρατηγῶν του ἐφρονεῖτο μετὰ τοῦ υἱοῦ του ἐν πη δευτέρᾳ μάχῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 251. Ὁ δὲ προδώσας αὐτὸν Γάλλος, μόλις κατόρθωσε νὰ πείσῃ αὐτοὺς νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια, ὑποσχεθεὶς ἐντόπιον φόρον.

Ἀλλ' ἡ ἐπονείδιστος αὕτη συμφωνία, ἐπ' ὀλίγον μόνον διήρκεσε διότι ἐπὶ ἀκόμη ἐβραβεῖται ὁ διαδεχθεὶς τὸν Δέκιον Γάλλος, νὰ ἀναρισθῆται βοήθησιν εἰς τὴν κατέκλυσε τὴν Ἰλλυρίαν, Μοισίαν καὶ Θράκην προελάσαντα μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Εὐθαίου Πόντου διαπαρασθέντες ἐκείθεν ἐπὶ γλαίων πλοιαρίων ἐφθασαν σχεδὸν ἀκάλωτος μέχρι τοῦ Βυζαντίου. Ὁ στρατηγὸς τῶν Ρωμαϊκῶν δυνάμεων Αἰμιλιανός, διὰ φοβικότητις μάχης συναρθεῖσις ἐν Μοισίᾳ τῷ 253, κατόρθωσε νὰ κατατροπώσῃ αὐτοὺς. Ἀλλὰ ἐπιπεσόντες ἐκ νέου κατὰ τὰ πρώτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Οὐαλεριανοῦ (253—260) κατεπλημμύρισαν τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐπανεπιλοῦντες καὶ αὐτὴν τὴν ὄχνην Θεσσαλονίκην, εἰς τρόπον νὰ κινδυνεύῃ καὶ ἡ κυρία Ἑλλάς. Οἱ Γότθοι μὴ δεγηθέντες νὰ κρινεῖσσι τὴν Θεσσαλονίκην, ἐπίστρεψαν εἰς τὰ ἴδια Κοινῇ τότε τῶν Βῆλλικῶν Πολιτικῶν στρατῶ ἀπερρώσισ νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατ' αὐτῶν καὶ κατέλαβε τὰς Θεσσαλίνας, μὴ ἀναμεινύσασσι οὐδὲμιν βοήθειαν ἐκ Ῥώμης. Ἐν τούτοις οἱ Γότθοι δὲν ἔπαυσαν κατ' ἔτος ἐπιχωροῦντες ἐπιδρομὰς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, περὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην. Ἐπωφελοῦμενοι δὲ τῆς ἀδυναμίας τοῦ Βυζαντίου, διεκραιώθησαν εἰς τὰ παραλία τῆς Μικρῆς Ἀσίας δὲ ἐκυρίευσαν τὴν Πιτυουδίαν καὶ Τραπεζοῦντα. Καταστρέφοντας τὰ ἱερὰ καὶ τὴν πόλιν ἀνεχώρησαν ἀποκομίζοντας πλουσιοπάτην λείαν.

Ἡ Δακία ἐπὶ Τραϊανῷ ἀπετελεῖ τὰ σύνορα τοῦ Κράτους πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἀπετελεῖτο δὲ ὅχι μόνον ἐκ τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν νοτιοτέρων μερῶν τῆς Γαλικίας, τῆς Βουκοβίνης, τῆς Τρανσυλβανίας, τῆς Οὐγγαρίας καὶ τοῦ Βαννάτου τῆς Τεμεσβίας.

(2) Κατὰ πινος ἡ Μαρμαρικὴ πόλις εἶναι τὸ σημερινὸν Ἰμαρτζίκ, κατ' ἄλλους δὲ ἡ νῦν Σοῦμα, ἐπὶ τῆς θάλας τῆς Προσθλιαίας.

Ἄλλοι πάλιν κατεβάντες δαξήρως μέχρι τοῦ Βυζαντινοῦ Καίσαρος ἔθσαν ἐκ ἀνευρετικῶν πλοίων εἰς τὴν Καλαχρόνα, ὅπου νικήσαντες τὰ ἐπὶ σταθμείοντα ἡμισυῖνά στρατεύματα, ἐκείρισαν τὴν πόλιν. Μετὰ τὴν Καλαχρόνα, ἐλεησάντησαν τὴν Νικομήδειαν, τὴν Νίκαιαν, τὴν Κιον, τὴν Ἀνάμειαν καὶ τὴν Προῦσαν. Καὶ αὐτὴ ἡ ὄχυρὰ Κόζικος παρ' ἄλλοις νὰ ἑαστῆ τὴν αὐτὴν τύχην, ἂν δὲν ἐπλημμελοῖ ὁ ποταμὸς Ῥενδοῦκος τὸν ὁποῖον δὲν ἴδεντήθησαν νὰ διαβῶσιν. Ἐμπαρῆσαντες δὲ τὴν Νικομήδειαν καὶ Νίκαιαν, ἐπανήλθον εἰς ταῦτα ἀποκομιζόντες πλοῦσιαι λάφυρα.

Τὰς ἐπιδρομὰς ταύτας ἱερχέοντο σχεδὸν ἀκωλύτως, διότι ἄφ' ἑνὸς μὲν ὁ Οὐαλεριανὸς εἶχεν ἀγριαλωπεσθῆ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ Σαπφ (1) ὁ δὲ εὖρος καὶ δαδούχος τοῦ Γαλλικοῦ, ἡ ἡγωνίζετο πρὸς ἄλλα Γερμανικὰ φύλλα ἀπὸ τοῦ Ῥήνον ἐπιδραμόντα ἢ κατέτριβε τὴν χρόαν τὸν εἰς θύματα ἐν Ῥώμῃ. Κατὰ τὸ προτελευταῖον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Γαλλικοῦ, νέα Γερμανικὰ σιμῆ διαπλεύσαντα τὴν Μαθίαιδα Μάνην καὶ τὸν Ἐξαινον, ἐβήσαν εἰς τὸ Βυζάντιον τὸ ὁποῖον κατέλαβον καθὼς καὶ τὴν Χρυσούπολιν. Μολονόν ὁ ἀποσταλὴς ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ στρατηγὸς Κλεόδομος ἐπολέμησεν αὐτοὺς κατὰ ξηρῶν, ὁ δὲ νεύσαςτος Οὐαλεριανὸς κατὰ θάλασσαν, οἱ Γότθοι κατέβησαν νὰ διαπλεύσῃ τὴν Προποντιίδα, τὸν Ἑλλήσποντο καὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Αἰγαίον πέλαγος, καταλαβόντες τὴν Ἀθήναν καὶ τὴν Σκύρον. Καί τινες διαβεβήσαντες εἰς πᾶσις μοίρας ἐπέπεσον κατὰ μεσημβρινῶν παραλίων, συγχρότως δὲ προσέβαλον τὴν Ἀσιακὴν καὶ πολλὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου, καταστράφαιτες τὴν Κόρινθον, Σπάρτην, Ἄργος καὶ Τεγῆαν. Καὶ αὐταὶ αἱ Ἀθήναι μολονόν εἶχον ὄχυρωσθῆ ὑπὸ τοῦ Κλεοδόμου, δὲν ἀπέφυγον τὴν ἄλωσιν.

Στενιώτατα συνδεδεμένον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μὲ τὴν τύχην τῶν Ἀθηναίων, εἶχε τὸ δογμα τοῦ Δεξιπποῦ, ὅστις κατέχε τὴν ἀρχὴν. Ἐνθ' οἱ Γότθοι ἐλεηλάτων τὴν ὑπαιθρον χώραν, ὁ Δεξιππος κατέβησε νὰ συγκεντρώσῃ περὶ τοῦ 2,000 πλοίων τοὺς ὁποῖους τῶσον ἐνεβάρυνε διὰ τῶν στρατευμάτων τῶν λόγων καὶ προσφορῶν, ὅστε ἐπιτεθέντες κατ' αὐτῶν τούτων ἠγάγησαν νὰ διασκορπισθῶσιν. Αἰτιομερίας περὶ τοῦ ἀγῶνος τούτου ἐν γνωρίζομεν. Τοῦτο μόνον εἶναι βέβαιον διὰ τὸν Δεξιπποῦ, οἱ Γότθοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσιν τὴν Ἀσιακὴν. Καὶ ὅσα μὲν διασώθησαν ἐξ αὐτῶν, ἄλλοι μὲν ἐπέβησαν τὸν πλοῖον τῶν, ἄλλοι δὲ ἀνεχώρησαν διὰ ξηρῶν, βασιλευσάμενοι ὑπὸ τῶν ἀπανταχόθεν ἐβγαρθέντων Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς Βασιλείας καὶ Ἀκαρναντίας μέχρι τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπειροῦ.

Ἐν τῷ μεταξὺ κατέβησαν τὰ Ῥωμαίων στρατεύματα ἀποτελούμενα ἐκ δύο τμημάτων. Τοῦ ἐνὸς ἡγετὸς ὁ στρατηγὸς Μαρκιανὸς ἐν Ἠρείῳ καὶ Θεσσαλίᾳ, τοῦ δὲ ἄλλου τῆς ὁ Γαλλικὸς εἰς Ἰλλυρίαν, διότι ἄλλη μοῖρα βασιλευσάμενος εἰσεβήσας εἰς Ἰλλυρίαν προεχώρησε διὰ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας μέχρι τῆς Θεσσαλονίκης. Τσιονιστοδύως καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος φερόμενοι πλοῖα καὶ οἱ ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδραμόντες κατετραπώθησαν ὀλοσθέντες.

Ἄλλ' ἑφ' ἀόρη ὁ Γαλλικὸς ἐβησάνθη τὸν κατὰ τῶν Γότθων ἀγῶνα, ἠναγκάσθη νὰ ἐπιβήσῃ εἰς Ῥώμην, διότι εἶχεν ἀγγαλιθῆ ἡ ἀποκρίσις τοῦ ἱπάρχου Ἀβρόδλου περὶ τὰ Μαδιόλαια. Ἀναχωρῶν δ' ἀποκρίτως ἀφῆκεν ἐν Ἠλίῳ τὸν Μαρκιανόν, ὅστις ἐπὶ ὀλίγον κατέβησε νὰ ἀπελλεξήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Χερσονήσον ἀπὸ τῆς παρουσίας τῶν ἐπιδραμῶν. Ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐσώθησαν διὰ θαλάσσης, κατεστράφθησαν ὑπὸ τοῦ νεύσαςτος Οὐαλεριανοῦ. Καὶ οὕτω ἔληξεν ἡ ἐπιδρομὴ αὐτὴ τῶν βαρβάρων τῷ 267.

Ἐν Ἰβροδονατ δὲως νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς ἐπιδρομὰς τῶν Δολοφονηθέντων τοῦ Γαλλικοῦ τῷ 268, ἐπικράτησαν κατὰ τὸ 270 νέαν μεγάλην ἐπιδρομὴν. 300.000 ἑταῖοι ἄνθρωποι κατὰ τῶν γυναικοπαίδων, δούλων καὶ ἀποσκευῶν τῶν κατέλασαν ἐπὶ 2,000 πλοίων ἀπὸ τοῦ Ἐξαινον πότον. Ἀποβάντες πολλοὺς ἔκαστα τῆς νηυσικῆς ἀπορίας τῶν, εἰσεβήσαν εἰς τὸ Αἰγαίον πέλαγος, καὶ περὶλαύσαντες τὸν Ἄθω, ἐπολέμησαν ἀπὸ ξηρῶν καὶ θαλάσσης τὴν Κασσίνδρον καὶ Θεσσαλονίκην. Μαθόντες δὲως ὅσα ἐπέχρηται κατ' αὐτῶν ὁ δαδούχος τοῦ Γαλλικοῦ Κλεόδομος ἔβησε εἰς πόλεμον καὶ ἀπέβη. Καὶ ἄλλοι μὲν προεχώρησαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς χώρας, ἄλλοι δὲ διὰ τῶν πλοίων κατέβησαν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἄλλ' ἄνευ μεγάλων ἀποκρίσεων. Ἀποκρίσαντες ἔξ Ἑλλάδος ἀπεβήσαντες εἰς τὴν Ρόδον καὶ Κύπρον. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δὲν κατέβησαν σπουδαῖον τι, διότι ἄφ' ἑνὸς μὲν τοὺς κατεστράφθησαν ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος, ἄφ' ἑτέρου δὲ λαοὶ ἐτακίνας ἐπεδεικνύσαν αὐτοῖς.

Ἄλλὰ καὶ ἡ τύχη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ παραμεινόντων δὲν ἦτο καλὴτέρα. Ὁ βασιλεὺς Κλαύδιος, ἀφ' οὗ πολλὰς ἐπέχρησε αὐτοῖς περὶ τὴν Μακεδονίαν, κατεστράφθησαν αὐτοῖς ὀλοσθέντες διὰ φονικωτάτης μάχης περὶ τὴν Ναισσον τῆς Ἄνω Μοισίας (τὴν σημερινὴν Νίσααν). 31.000 ἑταῖοι νεκροὶ ἐπὶ τοῦ ποδίου τῆς μάχης, καὶ 50.000 κατεστράφησαν δ' ἐνέδρας. Οἱ διασωθέντες παρεδόθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἄλλοι μὲν κατεστράφησαν εἰς τὰ Ῥωμαϊκὰ τμήματα ἄλλοι δὲ διασώθησαν ὡς ἀποικιοὶ εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ κράτους.

Παρ' ἑἰς ταύτας τὰς καταστροφάς, οἱ ἐπιδρομαῖς δὲν ἐπαύσαν τὸ ληστρικὸν ἔργον τῶν. Ἀ ἂν τοῦτο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλαυδίου, ὁ δαδούχος τοῦ Ἀδρηλιανὸς μολονόν καὶ οὗτος κατ' ἐπανάλειψεν ἐπέχρησε αὐτοῖς καὶ ὁμήρους ἔλαβε, ἐπειδὴ νῆσι κίνδυνος ἐβησάνθησαν ἀπ' Ἀνατολῆν καὶ Δυσμῶν, ὁ Ἀδρηλιανὸς ἐπέχρησε πολιτικὸν συμφέρον νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς Γότθους τὴν Δακίαν. Ὁ δὲ Πρόβος (276-282) ἀργότερον πολλοὺς ἐτακίστησαν εἰς Θράκην ὡς ὑπηρετοὺς Ῥωμαίων.

Ὁ Συμπὸς ἦτο βασιλεὺς τοῦ νέου Περσικοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον ἐσημασίθη ἐπὶ τῶν ἐραλίων τοῦ βασιλείου τῶν Πάρθων, κατὰ τὸν τρίτον μ. Χ. αἰῶνα.

(2) Ὁ Δεξιππος ἦτο ἀνήθ λόγιος συγγραφεὺς διαφόρων ἔργων, ἐκ τῶν ὁποίων σώζονται: «Τὰ μετὰ Ἀλέξανδρον», «Χρονικὴ Ἱστορίαν» καὶ «Σκυθικά». Εἰς ταῦτα προηγουμένως τὰ κατὰ τοὺς Γότθους καὶ τὴν ἀποβλήν αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσιακὴν.

A. Σαυοβέκιν

• θρακική
• Νίσι
• Αλβανία
• Ιερπιδία
24 Μαΐου
1936

Κατά τας πρώτας μετά Χριστόν εκατονταετηρίδας παρατηρήθη μεγάλη κίνησις τῶς βορείων λαῶν τῆς Εὐρώπης. Ποῖον τὸ πραγματικὸν ἐλαττωρὸν καὶ ποῖα ἡ ἀφορμὴ τῆς κινήσεως ταύτης δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων ἐπὶ τῶν Ἀντωνίνων, τὰ Γερμανικὰ φύλα ἤρριζαν νὰ ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ πρὸς τὸν Ῥήνον καὶ πρὸς τὸν Ἰστρον. Οἱ Γότθοι, ἐκδιωχθέντες ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν χώρας καὶ ἀναμιχθέντες μετ' ἄλλων Γερμανικῶν φύλων ἰστροφίχουν κατ' ἀρχὰς κατὰ τῆς Δανίας. (1) Ἡ κατὰ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐπιθεσις ἐπέφερε τὸ προαναφρασθῆναι ἀδιακόλων ἐπιδρομὰς εἰς ὅποιαν ἐπέπρωτο νὰ ὑποστῶσιν ἐπὶ ὀλόκληρον ἑκατονταετηρίδα οἱ ἀνατολικαὶ ἐπαρχίαι τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κομμόδου (192 μ. Χ.) ἀναξίον διαδόχου Ἀντωνίνου τοῦ Φιλοσόφου, διάφοροι μνηστῆρες ἤρριζον περὶ τῆς ἀρχῆς, ἐκ τῶν ὁποίων τέλος ἐπιερύχουσε ὁ Σελαμιος Σεβήρος. Ἀλλ' εἰς τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ ὁ Πασκενιος Νίγρος, ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ἐν Συρίᾳ κατώρθωσε νὰ προσοικειωθῇ τὴν Θράκην, Μακεδονίαν καὶ κυρίως Ἑλλάδα. Ἀλλὰ ὁ Σεβήρος, ὑπερισχύσας αὐτοῦ καὶ γενόμενος κέρως τοῦ Βυζαντίου, τὸ ὅποιον συνέπραττε μετὰ τοῦ Πασκενίου, ἀφῶν ἐθανέντως τοὺς στρατιώτας καὶ πέντας τοὺς ἀξιωματούχους, κατέλυσε καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς πόλεως. Ἐπὶ πλέον κατώτρειπε τὰ τεῖχη αὐτοῦ καὶ ἰδῆμεισε τὴν περιουσίαν τῶν πολιτῶν, χάριτας αὐτῆν εἰς τοὺς Περινθίους. Καὶ ἀνέκτρησε μὲν τὸ Βυζάντιον τὸ ἀρχαῖον ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως, ὅχι ὅμως καὶ τὴν προτέραν αὐτῆς δύναμιν, μέχρις οὗ μετὰ 100 περίπου ἔτη ἀργότερον ἄλλος αὐτοκράτωρ ὁ Κωνσταντῖνος ἴδρυνε ἐπὶ τῶν ἑραλίων αὐτῆς τὴν δμῶννμον αὐτοῦ πόλιν, ἣς ἐπέπρωτο νὰ ἀποβῇ ἡ πρωτεύουσα τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἀ ἐπιδρομαὶ αὐταὶ τῶν βαρβάρων λαῶν, συμπίεσαι μὲ τὴν παρακμὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους κατ' ἐπανάληψιν κατεπάτησαν τὰ Θρακικὰ ἔδαφη.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Φιλίππου τοῦ Ἄραβος (244—249 μ. Χ.) οἱ Γότθοι ἐπέδραμον τὴν Ἑλληνικὴν Χερσονήσον, ἐισβαλόντες σχεδὸν ἀκωλύτως διὰ τῆς Δακίας, διαβάτες τὸν Ἰστρον καὶ λεηλατήσαντες τὴν Μοισίαν καὶ Θράκην ἔφθασαν μέχρι τῆς Μαρμιανουπόλεως. (2) πρωτεύουσας τῆς Κάτω Μοισίας. Μετὰ μακρὰν τῆς Μαρμιανουπόλεως πολιορκίαν ὑπὸ τῶν Γότθων, οἱ κάτοικοι τῆς κατώρθωσαν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων νὰ ἐπιτύχουσιν τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν, καθ' ὅσον ὁ ἑπὶ τοῦ Φιλίππου ἀποσταλαὶς στρατὸς εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνεύουσας πόλεως, οὐδὲν ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτῆς. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα λέγεται ὅτι ὁ ἀνένδρου προδοσίας ἐζήτησε τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ.

Οἱ Γότθοι τότε ἐπωφελοῦμενοι ἐκ τῆς ἀνεπιτυχίας καὶ τῆς γενικῆς ἀναρχίας, ἡ ὁποία ἐπεκράτει κατὰ τὰ πρῶτα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δεκίου, διαδόχου τοῦ Φιλίππου, ἐπανέλαβον τὰς ἀποστολικὰς αὐτῶν ἐπιδρομὰς, καὶ διαιρεθέντες εἰς δύο μεγάλας ὁμάδας, κατεπλημμύρισαν τὰς πεδιάδας τῆς Μοισίας καὶ Θράκης. Τὸ κριθιον αὐτῶν σωμα ἀποτελούμενον ἐξ 70.000 Γερμανῶν καὶ Σαρματῶν εἶχε προέλθει μέχρι τῆς Νικοπόλεως ἐν Μοισίᾳ. Ἐπελθὼν κατ' αὐτῶν ὁ Δέκιος μετ' ὀκνητῆς δυνάμειως κατώρθωσε νὰ ἀφραγίσῃ τὴν προέλασιν αὐτῶν. Ἀλλὰ καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Δέκιος ἐνασχολεῖτο ἐν Μοισίᾳ, οἱ Γότθοι κατώρθωσαν νὰ διαβῶσι τὸν Ἰλιον καὶ νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς Θράκης.

Περὶ τὴν Φιλιππούπολιν συγκεκρούθησαν οἱ δύο στρατοί. Ἀλλ' ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἠττήθησαν οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ δὲ Γότθοι ἐξ ἐφόδου ἐκρίρισαν τὴν Φιλιππούπολιν. Ἄν πιστεύσωμεν τοὺς χρονογράφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περὶ τοὺς 100.000 Γότθων ἀπωλέσθησαν κατὰ τὴν αἰσίον τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Δέκιος προδοθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ ἐφρονεῖτο μετὰ τοῦ νιού του ἐν νιν δευτέρῃ μάχῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 251. Ὁ δὲ προδόσας αὐτὸν Γάλλος, μόλις κατώρθωσε νὰ πείθῃ αὐτοῦ νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια, ὑποσχεθεὶς ἐντόπιον φόρον.

Ἀλλ' ἡ ἐπονιδιστικὴ συμφωνία, ἐκ ὀλίγον μόνον διήρκεισε διότι ἐνῶ ἀκόμη ἐβασίλευεν ὁ διαδεχθεὶς τὸν Δέκιον Γάλλος, νέα ἀναρριμματα βαρβαρικὰ σιμῆ κατέκλυσαν τὴν Ἰλλυρίαν, Μοισίαν καὶ Θράκην προελάσαντα μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Ἐξεῖνου Πόντου διαπερασιθέντες ἐκεῖθεν ἐπὶ χιλιάδων πλοισίων ἔφθασαν σχεδὸν ἀκωλύτως μέχρι τοῦ Βυζαντίου. Ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμειων Αἰμιλιανὸς διὰ φρονικωτάτης μάχης συναρθεσίσης ἐν Μοισίᾳ τῷ 253, κατώρθωσε νὰ κατατροπώσῃ αὐτοὺς. Ἀλλὰ ἐπιπεσόντες ἐκ νιού κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Οὐαλεαρινοῦ (253—260) κατεπλημμύρισαν τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐπαπειλόντες καὶ αὐτὴν τὴν ὄχυσαν Θεσσαλονίκην, εἰς τρόπον νὰ κινδυνεύῃ καὶ ἡ κυρίως Ἑλλάς. Οἱ Γότθοι μὴ δυνηθέντες νὰ κινδυνώσωσι τὴν Θεσσαλονίκην, ἐπίστρεψαν εἰς τὰ ἴδια Κωνη τότε τῶν Ἑλληνικῶν Πολιτῶν στρατὰ ἀπερφόσσε νὰ ἀντεπέλεθῃ κατ' αὐτῶν καὶ κατέλαβε τὰς Θερμοπύλας, μὴ ἀναμένουσα οὐδὲμίαν βοήθειαν ἐκ Ῥώμης. Ἐν τούτοις οἱ Γότθοι δὲν ἔπαυσαν κατ' ἔτος ἐκχειροῦντες ἐπιδρομὰς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, παρὰ τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην. Ἐπωφελοῦμενοι δὲ τῆς ἀδυναμίας τοῦ Βυζαντίου, διαπερασιώθησαν εἰς τὰ παραλία τῆς Μικρῆς Ἀσίας ὅπου ἐκυρίευσαν τὴν Πιτυεῦντα καὶ Τραπεζοῦντα. Καταστρέψαντες τὰ ἱερά καὶ τὴν πόλιν ἀνεχώρησαν ἀπεκομίζοντες πλουσιωτέτην λείαν.

Ἡ Δακία ἐπὶ Τραυταγοῦ ἀποτελεῖ τὰ σύνορα τοῦ Κράτους πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἀποτελεῖτο δὲ ὅχι μόνον ἐκ τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν νοτιωτέρων μερῶν τῆς Γαλικίας, τῆς Βουκοβίνας, τῆς Τρανσυλβανίας, τῆς Οὐγγαρίας καὶ τοῦ Βαννάτου τῆς Τερμοβίτης.

(2) Κατὰ πινος ἡ Μαρμιανούπολις εἶναι τὸ σημερινὸν Ἰμριτζέ, κατ' ἄλλους δὲ ἡ νῦν Σοφία, ἐν τῇ θήσει τῆς Πρεσλαβίας.